1875
საქართველოს სსრ ეროვნული ბიბლიოთეკა თბილისი

პროლეტარეებო ყველა ქვეყნისაო, შეერთდით!

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლიტერატურული საქართველო

კვირა, 29 მარტი, 1942 წ. | საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის ყოველკვირეული ორგანო | № 13 (224). ფასი 30 კაპ.

ბავშვები და საბჭოთა მწერლები

არასდროს და არც ერთ ქვეყანაში ბავშვებს წილად არ ხდომიათ ისეთი ამაგი და მზრუნველობა, როგორიც ხვდათ მათ ჩვენს სოციალისტურ სამშობლოში. მშვიდობიან დროს საბჭოთა ხელისუფლებამ შექმნა საუკეთესო პირობები ახალი თაობის, მშრომელთა შვილების სულიერი და ფიზიკური განვითარებისათვის. ამ უკანასკნელი ათი წლის მანძილზე საუკეთესო შენობები გამოყენებულ იქნა ბავშვთა სასახლეების მოსაწყობად, აშენდა მრავალი ათასი ახალი ფართო და სინათლიანი შენობა სკოლებისათვის, მოეწყო უამრავი საბავშვო ბაგა, საბავშვო სახლი და მოედანი, გაშენებულ იქნენ სპეციალური ბაღები ბავშვებისათვის, ზღვის პირად და მთებზე აგებულ იქნენ სამთო და საზღვაო საბავშვო კურორტები. სპეციალური ინსტიტუტები მუშაობდნენ და მუშაობენ იმისათვის, რომ სათანადო მეცნიერულ სიმაღლეზე იქნას აყვანილი ბავშვთა ფიზიკური და იდეურ-მორალური აღზრდა.

ფაშისტი კანიბალების მუხანათურმა შემოჭრამ ჩვენი მშვიდობიანი ქვეყნის მიწა-წყალზე დიდი და სერიოზული საფრთხის წინაშე დააყენა ჩვენი ნორჩი თაობა. სისხლიანმა ფაშიზმმა, რომელიც ისახავს კანიბალურ ამოცანას — საბჭოთა ხალხების ამოხოცვას, ნამდვილი ომი გამოუცხადა საბჭოთა ბავშვებს. თითქმის ყოველ დღე რადიოს მოაქვს ცნობა, თუ სად რამდენი ბავშვი აწამეს და ამოწყვიტეს ორფეხიანმა ფაშისტმა მხეცებმა. კაციჭამიები არ ინდობენ ძუძუმწოვრებსაც კი, ხოლო უფრო მოზრდილ ასაკის ბავშვებს ზარბაზნებით და ტყვიამფრქვევებით ხვრეტენ. არის მრავალი ისეთი შემთხვევაც, როცა ბავშვებს წინ მიერეკებიან ფაშისტი ბანდიტები, რომ გამოიყენონ ისინი საფრად მოწინააღმდეგესთან ბრძოლაში. ფაშისტების განსაკუთრებულ გაკოფვას იწვევს ის გარემოება, რომ საბჭოთა ბავშვები ქედს არ იხრიან მათი ველური სისასტიკის წინაშე და ხშირად თავიანთ მამებთან და ძმებთან ერთად დაუნდობელ პარტიზანულ ბრძოლას ეწევიან გერმანელი ოკუპანტების წინააღმდეგ. სამშულო ომის მატიანეში უკვე არა ერთი და ორი ბავშვის გასაოცარი გმირობაა აღბეჭდილი. საბჭოთა ხალხი, საბჭოთა საზოგადოებრიობა არასოდეს არ დაივიწყებს ვაჟკაცურად დაღუპული ნორჩი გმირების ხსოვნას და მათდამი უღრმესი მადლიერების გრძნობით აღსავსე გაიარკეცებს თავის ამაგსა და მზრუნველობას ბავშვების მიმართ, განსაკუთრებით იმ ბავშვების მიმართ, რომელთა მშობლებმაც თავი დასდეს მამულისათვის, საბჭოთა ხალხის ბედნიერებისათვის.

„თუმცა მთელი ჩვენი ყურადღება მიპყრობილია ომზე, — სწერს „პრავდა“, — მაგრამ ბავშვებისათვის ზრუნვა, მათი აღზრდისათვის ზრუნვა ერთ-ერთ ჩვენს მთავარ ამოცანად რჩება“.

უეჭველია, ამ ამოცანის მოგვარებას თავის მთავარ საქმედ გაიხდის მთელი ჩვენი საბჭოთა საზოგადოებრიობა, რომლის ერთ-ერთ უკეთილშობილეს თვისებას ყოველთვის წარმოადგენდა მზრუნველობა და სიყვარული ნორჩი თაობისადმი. უკვე საყოველთაო ხასიათი მიიღო მოსკოვის ერთ-ერთი ფაბრიკის „კრასნი ბოგატირის“ მუშა ქალების ინიციატივამ, რაც გამოიხატა იმაში, რომ ამ ფაბრიკის მუშა-ქალებმა პირველად იკისრეს ობლად და უპატრონოდ დარჩენილი ბავშვების მოვლა-პატრონობა და მზრუნველობა მათი აღზრდისათვის. საბჭოთა კავშირის მრავალი ქალაქიდან და დაბა-სოფლიდან მოდის ცნობები იმის შესახებ, რომ საბჭოთა პატრიოტებს შვილებად აჰყავთ დაობლებული და ომისაგან დაზარალებული ბავშვები, ხოლო სხვადასხვა ორგანიზაცია ასეთ ბავშვებისათვის აწყობს საგანგებო თავშესაფარებს და ქმნის მათ აღსაზრდელ სპეციალურ ინტერნატებს.

ამ დიდ, სახელმწიფოებრივ საქმეს რასაკვირველია, თავს ვერ აარიდებს საბჭოთა მწერლობა. ჩვენი წმინდა მოვალეობაა, რომ ჩვენმა ორგანიზაციამ და მისმა თვითოეულმა წევრმა ამ მიმართულებითაც გამოიჩინოს საჭირო აქტივობა. მხატვრული პროპაგანდით და სიტყვიერი გამოსვლით ჩვენ დაობლებული და უპატრონოდ დარჩენილ ბავშვთა მფარველობის იდეა პოპულიარული უნდა გავხადოთ საბჭოთა საზოგადოების ყველა ფენასა და წრეში. ამავე დროს უნდა ვიზრუნოთ ბავშვთა იდეური აღზრდისათვის. სამამულო ომმა, როგორც ავღნიშნეთ, წარმოშვა უამრავი ნორჩი გმირი, რომელთა სულიერი სიმტკიცე და გაუტეხელობა უთანაბრდება გოლიათ ვაჟკაცების თავგანწირულებას. მწერლობის ამოცანაა — მხატვრულად განაზოგადოს საბჭოთა ბავშვების დაუვიწყარი გმირული საქმეები, რომ მათ მაგალითზე აღიზარდნენ და გამოიწრთვნან ათასები და მილიონები.

ამავე დროს საბჭოთა მწერლები მოვალენი არიან ითანამშრომლონ იმ დაწესებულებებთან და ორგანიზაციებთან, რომელთა უშუალო საქმესაც ბავშვთა აღზრდა წარმოადგენს, და დაეხმარონ მათ იდეურ-მხატვრული აღზრდის საქმეში. ჩვენი კავშირი უფრო მჭიდროდ უნდა დაუახლოვდეს სკოლებს, საბავშვო ბაღებს, ინტერნატებს და იკისროს კულტურული შეფობა განსაკუთრებით იმ საბავშვო დაწესებულებებზე, სადაც თავს იყრიან უმთავრესად დაობლებული და უპატრონოდ დარჩენილი ბავშვები.

დასასრულ, თვით ჩვენი კავშირის სასახლეში არსებობს ყველა პირობა იმისათვის, რომ გაჩაღდეს მუშაობა ბავშვებისათვის. ჩვენს კლუბში სისტემატურად უნდა ეწყობოდეს ლიტერატურული საღამოები, სადაც ჩვენი ნორჩი თაობა მოისმენს გულთბილ მშობლიურ სიტყვას ჩვენი მწერლებისა და ხელოვნების მუშაკებისაგან. ასევე სისტემატურად უნდა ეწყობოდეს ლიტერატურულ-მხატვრული საღამოები პიონერთა სასახლეში და საბავშვო ინტერნატებში. უნდა გვახსოვდეს, რომ ეს არის დიდად მნიშვნელოვანი პატრიოტული სახელმწიფოებრივი საქმე. მივიღებთ რა მხურვალე მონაწილეობას ამ საქმეში, ჩვენ მოვიხდით ჩვენს წმინდა მოვალეობას იმ პატრიოტების წინაშე, რომლებმაც თავი დასდეს სამშობლოს თავისუფლებისა და ბედნიერი მომავლისათვის.

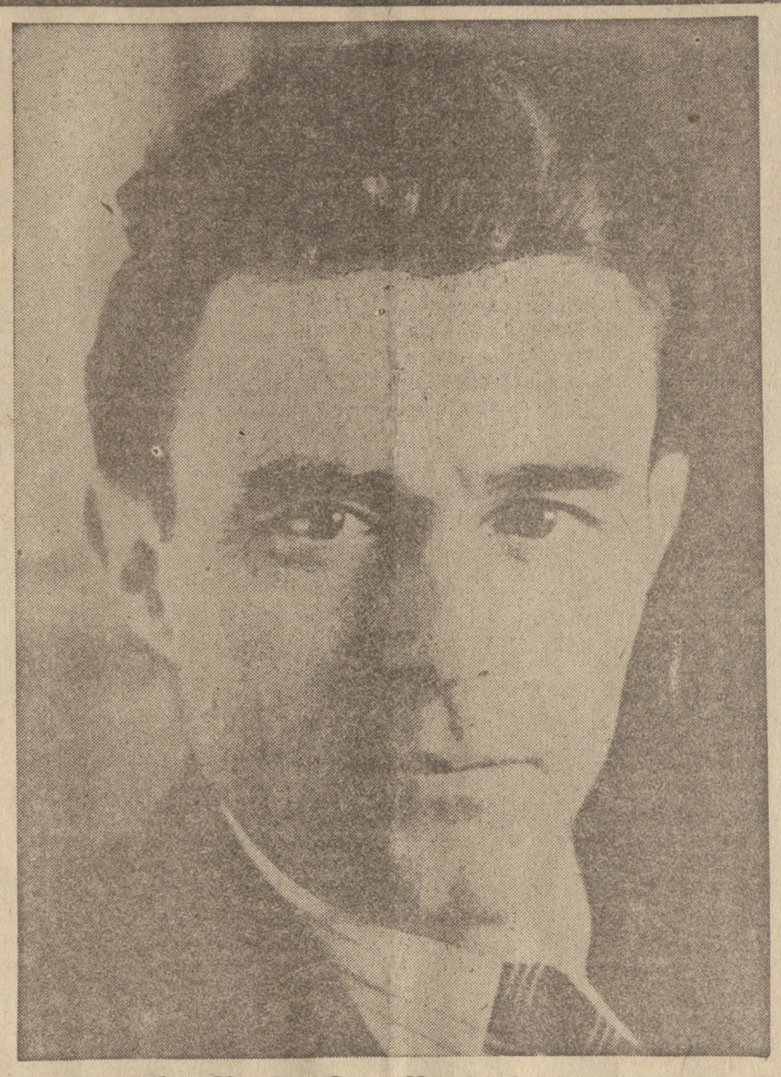

ხოზე დიასი

სამშობლოსთვის იგი მტკიცედ იბრძოდა მუდამ
და სამშობლო კი მისი იყო ქვეყანა მთელი.
მას ბნელი ღამის, უკუნეთის გაქრობა სურდა,
იყო რაინდი და ვაჟკაცი გულით ნათელი.
განვლო ცხოვრების უმძიმესი გზა დახლართული
და, როგორც მუხა, ის ქარიშხალს ხვდებოდა მკერდით.
დღეს აკვნად ეჭცა მადლიანი მიწა ქართული,
მწვანე ტრამალი, თრიალეთის ჭიღარა ქედი.
განშორებული ასტურიის მშობლიურ კალთებს —
სულით ობლობას ჩვენს მიწაზე არ იგრძნობს მკვდარი;
მის საფლავს ჩვენი მოელვარე ცა გაანათებს,
გულში ჩაიკრავს და ნანინას უმღერებს მტკვარი.

ვასო გოგრაძე

გმირი ხალხის უღრეკი ბელადი

რევოლუციონერის ხვედრმა ხოზე დიასს უკანასკნელ დღეების გატარება საქართველოში არგუნა, მაგრამ იგი უცხოდ და გადამთიელად როდი გრძნობდა თავს ჩვენს ქვეყანაში. ქართველმა ხალხმა მიიღო იგი, როგორც თავისი ღვიძლი შვილი და მზრუნველობა არ დაუკლია, რომ შეემსუბუქებინა მისთვის მძიმე ტკივილები და მწვავე სულიერი ტანჯვა, გამოწვეული იმით, რომ მშფოთვარე და დაუდგრომელი მებრძოლი განუკურნავმა სენმა სარეცელზე მიაკრა იმ ისტორიულ ჟამს, როცა საბჭოთა ხალხი გოლიათურ გადამწყვეტ ბრძოლას აწარმოებს ბნელ და ბოროტ ძალასთან, ხოზე დიასისათვის ესოდენ საძულველ ფაშიზმთან, რომელმაც აწამა და დაიმონა მისი სამშობლო, მისი საყვარელი ესპანეთი.

ხოზე დიასი... რამდენი ღირსსახსოვარი მოგონების აღმძვრელია ეს სახელი! ხოზე დიასის გახსენებაზე ჩვენ გვაგონდება 1930-იანი წლების ესპანეთი, გენერალ პრიმო დე-რივიერას შავი რეაქციის წლები, ამ სისხლიანი დიქტატორის მიერ დარბეული კომუნისტური ორგანიზაციები. და ამ სულის შემხუთავ წყვდიადში სინათლის შუქად გამოკრთის ხოზე დიასი, მამაცი და შეუპოვარი რევოლუციონერი, რომელიც წინ უძღოდა ესპანეთის მუშათა კლასის მოწინავე შვილებს და რომლის მოუდრეკელი ბრძოლის მეოხებით კვლავ ცოცხლობს, იბრძვის და მოქმედებს კომუნისტური პარტია.

ხოზე დიასის გახსენებაზე გვაგონდება 1932 წელი, ესპანელი ხალხის დიდი რევოლუციური აზვირთების წელი, ის დრო, როცა ხოზე დიასი ესპანეთის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივანი იყო, როცა იგი ხელმძღვანელობდა პარტიას, რომელიც იმ დროს ხოზე დიასის ორგანიზატორული ნიჭის მეოხებით უკვე დიდ მასობრივ პარტიად გადაიქცა და მეთაურობდა მრავალი ათასი მუშისა და გლეხის ბრძოლას მიწისა და თავისუფლებისათვის.

ხოზე დიასის სახელზე გვაგონდება 1932-36 წლების დემოკრატიული ესპანეთი და ხოზეს დაუცხრომელი რევოლუციონური გაქანება ამ წლებში.

კონტრრევოლუცია არ ისვენებს, იგი კვლავ ირაზმება, კვლავ ლამობს აღადგინოს მონარქია და იეზუიტობა ესპანეთში, მოუხმობს რა დამხმარედ შავხალათიანი მუსოლინის რომს და სვასტიკიანი ჰიტლერის ბერლინს. მსოფლიო რეაქციის უბოროტეს ძალებთან ესპანელი ხალხის დაჯახების მოლოდინში ხოზე დიასი რკინისებური სიმტკიცით სჭედს ერთიან სახალხო ფრონტს.

იწყება ომი, ესპანელი გმირი ხალხის ომი ჰიტლერის, მუსოლინის და ფრანკოს ბარბაროსულ ურდოებთან, ომი გასაოცრად გულადი და შეუპოვარი ესპანეთის ხალხისა, რომელიც თავგანწირვით იცავდა „არა ესპანელთა კერძო საქმეს, არამედ მთელი მოწინავე, პროგრესიული კაცობრიობის საერთო საქმეს“ (სტალინი). ხოზე დიასი ამ საქმის პირველი ჯარისკაცი იყო. იგი იყო ბელადი ესპანეთის ხალხის ეროვნული გამანთავისუფლებელი ომისა, იგი იყო გმირი გვადალახარის და მადრიდის დაუვიწყარი ბრძოლებისა. მისი მომწოდებელი ხმა ჰქუხდა ყველგან, სევილიის და მადრიდის ბარიკადებზე, ტოლედოსა და ალკაზარის კარიბჭეებზე.

უთანასწორო ბრძოლაში ესპანეთის ხალხი დამარცხდა, მაგრამ სამარადჟამოდ უკვდავჰყო მან თავი როგორც მოუდრეკელმა და ქედმოუხრელმა ხალხმა, ხალხმა, რომელიც კვლავ აღდგება და გაიმარჯვებს.

ამ ხალხთან არის განუყრელად ხოზე დიასის სახელი.

ესოდენ ნაბრძოლი და ნამოღვაწარი ხოზე დიასი, რომელმაც სამშობლოს თავისუფლებასა და დამოუკიდებლობას მსხვერპლად მიუტანა თავისი სიჭაბუკე და ჯანმრთელობა, ჩამოდის საქართველოში, რომელიც მას სამშობლოს მოაგონებდა არა მარტო მცხუნვარე მზით, ფირუზოვანი ცით, ზურმუხტოვანი მთა-ბარით და მკვიდრთა ტემპერამენტით, არამედ თავისი რევოლუციური წარსულითაც სახალხო გამანთავისუფლებელი ბრძოლის დიადი ტრადიციებითაც.

საქართველოს მადლიანმა ბუნებამ და მისი ხალხის მზრუნველმა სტუმართმოყვარეობამ ვერ უშველა ხოზეს, და იგი მოკვდა აქ, როგორც შმობლიურ ჭერქვეშ. საქართველოს დედა-ქალაქმა მიაცილა იგი სამარეს კარამდე, დაკრძალა იგი თავის მიწაზე. სამგლოვიარო სიტყვა რევოლუციის დიდი რაინდი ქალის დოლორეს იბარურისა, მისი ნეშტის წინ წარმოთქმული, იყო თავის სასიქადულო შვილთან არა მარტო დედა-ესპანეთის, არამედ მთელი ქართველი ხალხის გამოთხოვებაც.

„არასდროს!“

მთელი კაცობრიობა განცვიფრებულია და აღფრთოვანებული იმ უტეხი ნებისყოფით, ფოლადისებური რწმენით და რაინდული თავგანწირულებით, რომელსაც ჩენს დევ-გმირი საბჭოთა ხალხი თავისი სიცოცხლისა და თავისუფლების უბოროტესი მტრებისა, — ფაშისტი ბარბაროსების წინააღმდეგ ბრძოლაში. ლენინ-სტალინის დიადი საქმის სიმართლის ცხადი შეგნება, ამ საქმის უძლეველობის ურყევი რწმენა წარმოადგენს ძირითად წყაროს ჩვენი ხალხის უმაგალითო გმირობისა და ვაჟკაცობისას მის ეხლანდელ წმინდა სამამულო ომში. მტრის ვერავითარმა მზაკვრობამ და მუხანათობამ, ვერავითარმა მსხვერპლმა და სიძნელემ ვერ გაბზარა ეს რწმენა — იგი ჩვენი ქვეყნის უპირველესი ციხესიმაგრეა, ჩვენი ხალხის უმაღლესი გრძნობაა. ამ გრძნობით არის გაჟღენთილი სანდრო ეულის პატარა წიგნი „არასდროს!“, რომელიც მთლიანად მიძღვნილია ჩვენი ეპოქის უდიდესი ეპოპეის — საბჭოთა ხალხის დიადი სამამულო ომისადმი:

„მუხანათ მტერს მკერდით ვხვდებით,
ბრძოლამ ყველა აგვანთოს,
რკინისა ვართ, არ გავტყდებით,
არც შევდრკებით არასდროს“.

ამ სიტყვებით იხსნება კრებულის პირველი ლექსი „არასდროს!“ და ამ სიტყვებში არის გამოთქმული წიგნის დედა-აზრი, მისი ძირითადი მიზანდასახულება. ყოველ საბჭოთა პატრიოტს სჯერა, რომ ჩვენს სამშობლოზე თავდასხმით სისხლიანმა ფაშიზმმა საკუთარ სასიკვდილო განაჩენს მოაწერა ხელი. მაგრამ ჰიტლერელთა ბანდის დასამარება თავის თავად როდი მოხდება. ყოველი საბჭოთა ადამიანის მთელი ძალღონის, მთელი ჩვენი ფიზიკური და სულიერი ენერგიის დარაზმვა და ერთი საბრძოლო ნებისყოფით ამოძრავება არის ფაშიზმზე ჩვენი აუცილებელი გამარჯვების უპირველესი საწინდარი და ამიტომაც მოგვიწოდებს პოეტი:

„ყველამ ბრძოლით, ყველამ შრომით
ფრონტი უნდა ამაგროს,
ფაშიზმს მოვსპობთ ჩვენ ამ ომით,
რომ არ აღსდგეს არასდროს“.

კრებულის საუკეთესო ლექსიც „დედა მოსკოვი“ მტრებზე ჩვენი დიადი გამარჯვების ნებისყოფით არის შთაგონებული. ეს ლექსი იმ მძაფრსა და მრისხანე დღეებშია დაწერილი, როდესაც ჰიტლერელთა ბანდის სისხლიანი თათი უშუალოდ მიმართული იყო ჩვენი სამშობლოს გულის — მოსკოვისაკენ. მაშინ მთელი საბჭოეთის გული და აზრი მოსკოვის კარიბჭეებისაკენ იყო მიპყრობილი და ამ გადამწყვეტ ისტორიულ წუთებში სანდრო ეული ჭეშმარიტი საბჭოთა პატრიოტის მღელვარე გრძნობით მიმართავს ჩვენს სახელოვან და უსაყვარლეს დედაქალაქს:

„შენი ხმა იქცა უძლეველ ძალად,
ყველა ჩვენთაგან ბრძოლას ავალებს,
რისხვად ავარდეს, მოედოს ალად,
მეხად დაეცეს ხალხთა მტარვალებს,
ჩვენ მათ დავუთმობთ მიწას საფლავად, —
ევროპის სისხლით მაძღართ და მთვრალებს.“

ყოველთვის, სამამულო ომის ფრონტებზე მდგომარეობის გართულების ყოველ შემთხვევაში, საშიშროების ყოველი მოახლოებისას ჩვენი ქვეყანა უფრო მეტის სიმტკიცით ამჟღერდებს თავის სასიცოცხლო ძალებს დიდი **სტალინის** გარშემო, რომელიც არის ჩვენი დაუხრელი საბრძოლო დროშა, ჩვენი ქვეყნის უძლეველობის უპირველესი საწინდარი — ხალხის ეს აზრი და შეგნება გამოხატა სანდრო ეულმა ჰიტლერელთა ურდოების მოსაგერებლად გმირულად მებრძოლი მოსკოვისადმი მიძღვნილ ლექსში:

„შენ ჩვენი ქვეყნის ხარ გულისცემა,
აყვავებულო სტალინის ხელით,
გვწამს, მტერი მალე უკუ იქცევა,
მას დავამარცხებთ მისი სახელით,
ვინც გამარჯვების რწმენას იძლევა,
ვინც არის ჩვენი სამშობლოს მბრძანელი!“

ამავე რწმენით არის გამსჭვალული ლექსები „ლენინის ქალაქს“, „გამარჯვებას მოგვილოცავს“, „ფიცი“ და სხვ. ლექსში „უკვდავება“, რომელიც დიდი ლენინის ხსოვნისადმი არის მიძღვნილი, განსახიერებულია ის აზრი, რომ ლენინის სახე ჩვენი ქვეყნის უკვდავების, მისი ჩაუქრობელი ბრწყინვალებისა და მარადიული თავისუფლების მეტყველი სიმბოლოა:

„რა აღუდგეს მას და იგი დასძლიოს,
რა ჩააქროს მანათობელს მზესავით,
ვის შესწევდეს ძალა მონად გვაქციოს,
როცა ვდგავართ ყველა მტკიცედ,
კლდესავით“.

დანარჩენ ლექსთაგან აღსანიშნავია რუსი ხალხის პირველი სამამულო ომის სახელოვანი გმირის დენის დავიდოვისადმი მიძღვნილი ლექსი „პოეტი პარტიზანი“ და „გმირი მეგობარი“, რომელშიაც პოეტი სამშობლოსათვის თავდადებული, გმირულად დალუპულ მებრძოლის სახეს ხატავს.

ეს ლექსები უპირველეს ყოვლისა გრძნობათა სიწრფელით და უშუალობით, დამაჯერებელი შინაგანი სიმართლით იპყრობენ მკითხველის ყურადღებას.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია წიგნის მეორე განყოფილება „სატირა“, რომელიც ამ პატარა კრებულს თავისებურ ელფერსა და მნიშვნელობას აძლევს. სატირა, როგორც ერთ-ერთი აქტიური მებრძოლი ჟანრი საბჭოთა ლიტერატურისა, სწორედ ეხლა უნდა იყოს მაქსიმალურად მომარჯვებული და გამოყენებული მასობრივი აგიტაციის საშუალებად.

სამწუხაროდ, ჩვენი მწერლები იშვიათად მიმართავენ ამ მეტად საიმედო და მჭრელ იარაღს. ბევრი მათგანი ამ ჟანრში მუშაობას სამწერლო შემოქმედების მეორეხარისხოვან საქმედ სთვლის.

სანდრო ეულმა სარეცენზიო წიგნით მართებულად გამოსთქვა თავისი პრინციპული დამოკიდებულება სატირისადმი, როგორც საბჭოთა ლიტერატურის სრულუფლებიანი, ეხლანდელს ვითარებაში განსაკუთრებით საჭირო და დასაფასებელ ჟანრისადმი.

უდავოდ საინტერესოა და ყურადღების ღირსი ავტორის ცდა ხალხური შაირის გამოყენებისა ჩვენი საბრძოლო იდეების პოეტური აგიტაციის ფორმად. მისი „საბრძოლო შაირების“ ციკლი მთელ რიგ შემთხვევაში ამ ცდის შემოქმედებითს გამართლებას შეიცავს. აი, მაგალითად, როგორ უსარგებლია ავტორს ფოლკლორული ფორმით და ხალხური სიბრძნის საუნჯით სადღეისო აქტუალური აზრის განსახიერებისათვის:

„ვის უნახავს, ვინ მოესწროს
ვირთხას დაეჭიროს მგელი.
მწყერს — მიმინო, ხოხობს — ქორი,
თევზს გაეგდოს მინდვრად შველი?!
ვინ იწამოს გიჟის მეტმა,
რომ დადგება ხანა ძველი,
რის მონატრეც ჰიტლერია,
კანიბალი, სძაგელი?!“

ან კიდევ:

„რა ყავი ვარდსა იშოვის
თავი ბულბული ჰგონია,
თუმც ბულბულობა მისი კი
არავის გაუგონია.
ფაშისტ ყავებსაც ევროპა
დღეს თუ ჰგონიათ თავისი,
დაკარგვენ თვის ძველ ბუნებასაც,
საწინდარი გვაქვს ამისი.“

სასურველია, რომ აქტუალური, პოლიტიკური აზრის სადად და გონებამახვილურად გამოხატვის ამ ფორმამ გავრცელება და თავისი შემდგომი გაღრმავება ჰპოვოს ჩვენს ლიტერატურაში.

„საბრძოლო შაირების“ ციკლს მისდევს სატირული ლექსების მთელი წყება, რომლებითაც ავტორი ჩვენი დროის დაძაბული ვითარების ყოველდღიურობის მოვლენებს ეხმაურება და დაუნდობელი მძულვარებით ამხელს ფაშიზმის ვერაგულ ბუნებას, მისი სისხლიანი მისწრაფების უნიადაგობას და უბადრუკობას.

კრებულში მოთავსებულია აგრეთვე ავტორის სატირული ნოველები, რომლებიც მარტივად, მაგრამ გონებამახვილურად მოფიქრებული არაკის საფუძველზე გვიჩვენებენ ფაშისტური ტირანიის სასიკვდილო განწირულებას („მეცხრე და უკანასკნელი“), ამ განწირულების შეგნებით გამოწვეულ ცხოველურ გააფთრებას ჩვენი მტრების ბანაკში („ბუზი“), იმ სიყალბეს, ყალთაბანდობას და ოინბაზობას, რომელზედაც დამყარებულია ჰიტლერგებელსის ჰორიკანული პროპაგანდა („ორი კურდღლის მდევარი“).

ჟანრობრივი მრავალფეროვანება ამ კრებულის უდავო ღირსებაა.

ეს პატარა წიგნი უეჭველად მიიპყრობს მასობრივი მკითხველის ინტერესსა და ყურადღებას.

ბეს. ელენტი

ანა ანგონოვსკაიას შემოქმედებითი საღამო

ორშაბათს, 30 მარტს, მწერალთა კავშირის კლუბში (მაჩაბლის ქ. № 13) შესდგება მწერალი ქალის **ანტონოვსკაიას** შემოქმედების საღამო.

საღამოს შესავალი სიტყვით გახსნის გერონტი ქიქოძე.

მოხსენებით რომანის „დიდი მოურავის“ შესახებ გამოვა ბეს. ელენტი.

სიტყვებით გამოვლენ: შალვა დადიანი, სიმონ ჯანაშია, ლეო ქიაჩელი, აკაკი ვასაძე, სიმონ ჩიქოვანი, ივანე ნოვიკოვი, ნ. ბერძენიშვილი, მ. ჭიაურელი, ნ. შენგელია, გ. თავზიშვილი, ა. ფევრალსკი და რომანის ავტორი ანტონოვსკაია.

რომანიდან ნაწყვეტებს წაიკითხავენ: ვერიკო ანჯაფარიძე, ვ. ი. კაჩალოვი, აკაკი ხორავა.

დასაწყისი საღამოს 8 საათსა და 30 წუთზე.

შესვლა მისაწვეული ბარათებით.

საბავშვო წიგნები

რუსეთის საბავშვო ლიტერატურის გამომცემლობაში ამ დღეებში გაიმართა თათბირი, რომელზედაც გაირჩა საბავშვო ლიტერატურის 1942 წლის გამოცემის გეგმა.

თათბირში მონაწილეობა მიიღეს მწერლებმა, მხატვრებმა, პედაგოგებმა, ბიბლიოთეკის მუშაკებმა და ფრონტელებმა.

გეგმით განზრახულია წელს გამოცემულ იქნას მოსწავლეებისა და სკოლამდელი ასაკის ბავშვთათვის ბიბლიოთეკები, ხოლო საერთოდ ახალგაზრდობისათვის — სპეციალური სამხედრო ბიბლიოთეკა.

გეგმა ითვალისწინებს ყოველი ასაკის ბავშვებს, მათთვის სამამულო ომის საკითხებზე შესაფერ წიგნს.

განზრახულია გამოიცეს მიხალკოვის „ძია სტეფანეს ასი ისტორია“, ვ. სტავსკის „მოთხრობები ომზე“, რ. ფრაერმანის „წერილები ფრონტიდან“, კუჭრინისკების ნახატების კრებული, მარშაკის სამხედრო სატირული ნაწერების კრებული.

ახალგაზრდა მკითხველები წელს მიიღებენ აგრეთვე წიგნების სერიას სამშობლოს ისტორიიდან, სახალხო გმირებზე, ელემენტარული სამხედრო ტექნიკისა და ბუნებისმეტყველების დარგებიდან და სხვ.

თათბირზე გამოსულმა მწერლებმა ერთხმად გამოაცხადეს თავი მობილიზებულად ისეთი საბავშვო წიგნების შესაქმნელად, რომლებიც სამამულო ომის მოთხოვნას შეეფერებიან.

ცეროდენა წიგნი

„ზარია ვოსტოკას“ გამომცემლობამ რუსულ ენაზე გამოსცა ცეროდენა წიგნი—„მოეღება ჰიტლერს ბოლო“. წიგნში მოთავსებულია გიორგი კრეიტანის სატირული ლექსები. ყოველი ლექსი დასურათებულია ი. გუროს მეტად მოხდენილი სურათებით. წიგნში მოქცეული ყოველი ლექსი დაწერილია ჩვენს გაზეთებში მოთავსებული მასალის მიხედვით და წარმოადგენს მახვილ სატირას გერმანელი ოკუპანტების მომართ. ავტორს მასალის დამუშავებაში გამოყენებია როგორც ფელეტონური ჟანრი, ისე სახუმარო-სასიმღერო ლექსების ფორმა, დაწერილია სადათ და ფართო მასებისათვის გასაგებად.

როგორც სჩანს, „ზარია ვოსტოკას“ გამომცემლობას განზრახული აქვს გამოსცეს ასეთი ხასიათის წიგნების სერია. ეს მეტად საინტერესო და სასარგებლო საქმეა. ასეთი წიგნები პოლიტიკური აგიტაციის საუკეთესო საშუალებაა. კარგი იქნება, თუ ამგვარი ხასიათის წიგნებს ქართულადაც გამოსცემენ ჩვენი გამომცემლობები.

„დავა“ რუსთაველის სახელობის თეატრში

ორიოდე შენიშვნა

ძალა-უნებურად ისმება საკითხი: რამდენად სწორი მხატვრული პოლიტიკის გამომხატველია არსებულ პირობებში ჩვენი წამყვანი თეატრის სცენაზე ისეთი პიესის აღდგენა, როგორსაც ჩვენი კომედიოგრაფის გ. ერისთავის „დავა“ წარმოაოენენ? რა მხრით ეხმაურება იგი სამამულო ომის მიერ წამოყენებულ მოთხოვნას ან რა ახალ მხატვრულ ღირებულებას ჰქმნის მისი განახლებით რუსთაველის სახელობის თეატრი? რა ადგილი შეუძლიან დაიკავოს თეატრის შემოქმედებითი მუშაობის დებეტში?

თუ მხედველობაში მივიღებთ იმ გარემოებას, რომ დღეს ყველაფერი ფრონტის ინტერესებს უნდა ემსახურებოდეს, ყველაფერი ფრონტის განმტკიცებისათვის უნდა კეთდებოდეს, ხოლო სხვა თვალსაზრისი არც შეიძლება არსებობდეს, გადაჭრით უნდა ითქვას, რომ „დავა“-ს აღდგენა ხელმძღვანელი, მხატვრული ტონის მომცემ თეატრში დღევანდელ პირობებში გაუმართლებელია. ნათქვამი ისე კი არ უნდა გავიგოთ, თითქოს კლასიკური დრამატურგიის ნიმუშები არ გამოვიტანოთ სცენაზე, არ ავამძრავოთ ის ცოცხალი სახეები, რომლებიც განვლილი ცხოვრების გარკვეული საზოგადოებრივი ფენების მაჯისცემას გვიხასიათებენ. ეს საჭიროც არის და აუცილებელიც. მხოლოდ საჭიროა ამ მემკვიდრეობიდან ისეთი ნიმუშების შერჩევა, რომლებიც დრამატურგის შემოქმედების დამახასიათებელია, მისი საუკეთესო ნაწარმოებია, გადაზრდილია თავის ეპოქას და დღევანდელობას ასე თუ ისე ეხმაურება, საზოგადოებას აღელვებს, მოძრაობაში მოჰყავს მისი გრძნობები, აფართოვებს მის ცოდნას. ამ თვალსაზრისით „დავა“-ს განახლებას რუსთაველის თეატრში ვერაფრით გავამართლებთ.

ერთი ის, რომ ეს პიესა არაფრით, შორეული ასოციაციებითაც კი არ ეხება დღევანდელობას, ვერ ახდენს ზეგავლენას ჩვენს საზოგადოებაზე, რომელიც ფრონტის ყოველდღიური მაჯისცემით ცხოვრობს, სუნთქავს.

მეორე ის, რომ, თუ საჭირო იყო გ. ერისთავის დრამატურგიის სამამულო ომის ამბებით ასეთს დაძაბულ დროში სცენაზე გამოტანა, შეიძლებოდა ამ დრამატურგიიდან საუკეთესო ნიმუშის გამორჩევა. ასეთს ნიმუშს „დავა“ არ ეკუთვნის. მხატვრული ღირსებით, სისხლსავსე სახეებით და მოქმედების განვითარებით უფრო მდიდარია ჩვენი თეატრის ფუძემდებლის სხვა კომედიები, თუნდაც იგივე „ძუნწი“ ან „გაყრა“, რომლის ერთგვარ ვარიაციასაც „დავა“ წარმოადგენს. ამ უკანასკნელთა დიალოგი უფრო ცოცხალია, მათი დრამატიული ტექნიკა უფრო ღირსეულია და ჩვენი საზოგადოების ცხოვრების განსაზღვრულ მონაკვეთსაც მეტი სიცხოველითა ისახავს და მათი შემეცნებითი მნიშვნელობაც გაცილებით მაღალია.

მესამე ის, რომ რეპერტუარის შერჩევას თვით თეატრის შემოქმედებითი პროფილი განსაზღვრავს. რუსთაველის სახელობის თეატრმა თავისი მუშაობის სახელოვან მანძილზე გარკვეული, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი სტილი, სახე გამომუშავა. ეს არის თეატრი მონუმენტური სტილისა, ფართო მხატვრული ტილოსი, გმირულ-რომანტიკული პათეტიკისა. რუსთაველის თეატრმა გამარჯვება მოიპოვა ამით, რომ მან მონახა საერთო ენა ჩვენს გმირულ ეპოქასთან. მოახერხა რევოლუციური მასივობის თავის მხატვრულ ასპექტში გადატეხა და მდელვარე მხატვრული სურათის შექმნა. ასეთია რუსთაველის თეატრის ყველა ის სპექტაკლი, რომლებიც მისი შემოქმედების განვითარებაში საფეხურებს ჰქმნიან, მის მხატვრულ სახეს განსაზღვრავენ.

შეიძლება ამიტომაც რუსთაველის სახელობის თეატრს კომედია ნაკლებად ეხერხება, ნაკლებად „გამოუდის“. თუ კომედიურ სპექტაკლს ვამართავს, ეს უკანასკნელი აუცილებლად მხატვრულად უნდა იყოს როთიმე გამართლებული, მასში უნდა სჩანდეს რაღაც მხატვრული უცნობის ძიება, მონახვა თუ არა. წინააღმდეგ შემთხვევაში მისი ეკლექტიზმი ყოვლად გაუმართლებელი და დაკავებულ მდგომარეობასთან შეუსაბამი გამოვა.

ცნობილია, რომ კომედიას სჭირდება ერთგვარი მხატვრული გამჭვირვალება, სიმსუბუქე, ის თეატრალობა, რომლის დიდ შემომქმედად კ. მარჯანიშვილი ითვლებოდა. ყველას გახსოვს, თუ რა გასაქანს აძლევდა იგი თავის ფანტაზიას, რა დაუშრეტელ მადრეკენებად სცემდნენ მის მიერ შექმნილი უეცარი მიზანსცენები და ამიტომ რა შუშხუნა სპექტაკლები გამოუდიოდა. კომედიური სპექტაკლი მეტ ჩრდილებისა და სინათლის თამაშს, ურთიერთში გადასვლას, ფერების შეხამებას მოითხოვდეს იქნება, ვიდრე, ვთქვათ, დრამატიზმით გამძაფრებული სპექტაკლი. რუსთაველის სახელობის თეატრს კი, როგორც გარკვეული სტილის მქონეს, ამ მხატვრული სიმსუბუქისა და ფერადობის, სანახაობითი სურათის შესაქმნელად საჭირო რესურსების ნაკლები მარაგი აქვს. ამიტომ „დავა“-ც მძიმეა, როგორც მხატვრული ფაქტი.

ამრიგად „დავა“-ს დადგმა რუსთაველის სახელობის თეატრისათვის არსებულ პირობებში გაუმართლებლად უნდა ჩაითვალოს. მდგომარეობას ვერა შველის ის გარემოება, რომ სპექტაკლში დაკავებული არიან თეატრის კოლექტივის საუკეთესო ძალები. საქონის ბოგდანიჩს ასრულებს აკ. ვასაძე, იმერელს — ემ. აფხაიძე, იათას—ხუციშვილი, გამდელს — ნ. ჯავახიშვილი, ბეგლარს — გ. დავითაშვილი, მიშელს — საღირაძე, ონოფრეს — დ. მეკვია, ამირინდოს ა. აფხაიძე, ნინას— ა. თოიძე (რომელსაც კარგად აქვს მოძებნილი კომედიური ჰაეროვნება, სიმსუბუქე) და სხვ.

დამაფიქრებელია, რომ, მიუხედავად ამისა და იმ გარემოებისაც, რომ სპექტაკლი გაფორმებულია ირ. გამრეკელის მიერ, რომ ყველანი კარგად ასრულებენ თავიანთ როლებს, ამ გადასულ სახეთა სიტყვები მაყურებლამდე მაინც ვერ აღწევენ და მის გარეშე რჩებიან. სპექტაკლს აკლია რაღაც, აკლია თეატრალური ღერძი, სანახაობითი სიცოცხლე და შორს სდგას აქტუალურ, ცოცხალ საკითხებიდან.

აქედან თეატრის ხელმძღვანელობამ შესაფერი დასკვნა უნდა გამოიტანოს.

ᲨᲐᲚᲕᲐ ᲐᲤᲮᲐᲘᲫᲔ.

ᲝᲠᲘ ᲗᲐᲛᲐᲠᲘ

ᲐᲙᲐᲙᲘ ᲑᲔᲚᲘᲐᲨᲕᲘᲚᲘ

ყველაფერი ისევ ისე იყო, როგორც მაშინ, როდესაც მიტო ფრონტზე მიდიოდა, ეს საურმე გზა, მისივე ბრიგადის მიერ გაწმენდილი ორღობე, ცივ წყაროსთან აზიდული ცხრა კაკლის ხე, კრამიტით დახურული სახლები, ღობეებიდან მკლავებივით გადმოშვერილი ხეხილის ყლორტები და დაბალ ჭიშკრებზე მომდგარი აღაღვავებული მურიები.

ორივე იღლიით ყავარჯენზე ღაყრდნობილი მიტო ცალი ფეხით მძიმედ მიაბიჯებდა, რადგან მეორე ფეხი თაბაშირით ჰქონდა გაკრული.

ფრონტზე წასვლის წინ მიტოს ეგონა, განსაკუთრებით გაუხარდებოდა შინ დაბრუნება. განსაკუთრებით იმიტომ, რომ მაშინ ის შავთვალა თამარმა გააცილა სადგურამდე. გააცილა და განშორების წინ წამწამებზე რომ ალმასებივით ცრემლები დაეკიდა, მაშინ მიტოს ეგონა, რომ მთელი ქვეყანა, მზე, მთვარე, დედამიწა, ყოველი ადამიანი მასზე იყო დარდით შეპყრობილი. მთელი მსოფლიო ციმციმებდა იმ ცრემლებში, და მიტო სულ ოცნებობდა იმ წუთზე, როდესაც დაბრუნდებოდა შინ და დაინახავდა სიხარულით აციმციმებულ იმავ შავ თვალებს, გაღიმებულ ტუჩებს და კბილთა ბროლისფერ ელვარებას. რაღაც ტკბილად სტკიოდა გული მიტოს და ფრონტზე ყოფნის დროს ყოველთვის სიამოვნებას გაწაცდევინებდა იმის წარმოდგენა, რომ სადღაც შორს ორიათას კილომეტრის დაშორებით ახალგაზრდა შავთვალა გოგონა განუწყვეტლად ფიქრობდა მასზე.

ეს გრძნობა უადვილებდა მიტოს ყოველგვარ სიძნელეს, რომელიც ფრონტზე ხვდებოდა. თხრილში იწვა თუ დაზვერვაზე მიდიოდა, მას არასოდეს არ ავიწყდებოდა შავთვალა თამარის წამწამებზე დაკიდული ალმასივით ცრემლები.

იქნებ ამიტომ ინდობდა ტყვია მიტოს. ბევრჯერ მიიღო ბრძოლაში მონაწილეობა, სამი ტანკი და სამოცამდე მტრის ჯარისკაცი მოსპო, ხოლო ერთხელ დაზვერვის დროს, მტრის ქვემეხს რომ წაწყდა, ხელყუმბარით მოსპო მომსახურე პერსონალი და ქვემეხი მოიტაცა. ამ ხანებში გულზე ორდენიც აუბრწყინდა.

მაგრამ ერთხელ შეტევის დროს საფარში მიმალულმა მტრის მეავტომატემ მოასწრო და მიტო მოსხლეტით გაიშალა თოვლზე. მუხლი და მკერდი რომ თბილად დაუსველდა, მიხვდა, სად იყო დაჭრილი. გარშემო ტყვიამფრქვევები რახრახებდნენ და უჩინარი ტყვიები ბზიკებივით წიოდნენ.

რამდენჯერმე სცადა მიტომ ტანი აეთრია, მაგრამ ვერ მოახერხა და ისე სწრაფად დასუსტდა, რომ თავის აწევაც კი ვეღარ შესძლო. გულღმა გაშხლართული შესცქეროდა ღრუბლებით დაბამბულ ცას და ხანგამოშვებით, თვალების მოხუჭვით, იწურავდა უნებურად მომდგარ ცრემლებს. წყურვილი იგრძნო მიტომ. პირი გაუშრა და ტუჩები გაუხეთქა. სცადა თოვლი ჩაედო პირში, მაგრამ ხელი არ დაემორჩილა. მუხლიდან კი განუწყვეტლად ჩქეფდა სისხლი. საჭირო იყო სასწრაფოდ შეკვრა და შეხვევა, რომ სისხლის დენა შეჩერებულიყო. თავისივე ხელით შეიხვევდა ჭრილობას, მაგრამ მკლავი არ დაემორჩილა. გარშემო არავინ იყო, რომ შველა ეთხოვნა. სისხლი კი ჩქეფდა და ჩქეფდა. მაშინ მიტომ გადასწყვიტა, რომ ის კვდებოდა. ჭრილობის შეხვევის ცდას თავი მიანება და ფიქრებს მისცა თავი. სიკვდილის წინ მან თავისი ეზო-მიდამო წარმოიდგინა. წარმოიდგინა ის ლურჯი ცა, რომელიც ზშირად უნახავს, როდესაც ასე გაშხლართული წოლილა მინდორზე. ერთხელ ასე რომ იწვა და შუადღის ცაზე ერთ მოციმციმე ვარსკვლავს თვალს არ აშორებდა, მოულოდნელად თავზე დაადგა თამარი, მასთან ახლო ჩაიჩოქა და ნაწნავებით კისერსა და სახეზე მოულუტუნა. ისინი იცინოდნენ მაშინ. უჰ, რამდენს იცინოდნენ!

მიტოს არ ახსოვდა, რამდენი დრო გავიდა მას შემდეგ, რაც ის დაიჭრა. შეიძლება ერთი დღე იყო გასული, შეიძლება ხუთი წუთი, რადგან მოულოდნელმა შენჯღრევამ გამოარკვია: ვიღაცამ სწრაფად დაითრია მიტო, ბრეზენტზე გადააწვინა და მოხდენილად ჩააცურა ფერდობზე, სადაც ტყვია აღარ იყო უკვე საშიში. მიტომ ოდნავ გაახილა თვალი და ქუდიდან გადმოცვივნულ კულულებზე შეაჩერა, რომ მისი მხსნელი ქალი იყო.

— თამარ! — უნებურად აღმოხდა მიტოს.

— Откуда вы знаете мое имя? — მოესმა მიტოს დაღლილი ქალის ხმა.

— თამარ! — ისევ გაოცებით წამოძახა მიტომ, თითქო გული ამოატანინა და თვალები ფართოდ გაიღო.

მას ღიმილით დასცქეროდა ქერათმიანი მედიცინის და. იგი ფუსფუსით ხსნიდა საველე ჩანთას, ჭრილობის შესახვევად.

— თამარ! — ახლა უკვე ჩურჩულით წარმოსთქვა მიტომ და თვალები დახუჭა.

ქერათმიანი თამარის ხელების მოძრაობით გრძნობდა, როგორი ოსტატობით უხვევდა ჭრილობებს ეს უცნობი ქალი.

— წყალი! — ამოიკვნესა მიტომ.

Цхали это по вашему года? Сейчас родной.

მიტომ ისევ დაჰკარგა გრძნობა და როდესაც გონს მოვიდა, ის უკვე შორს იყო ფრონტიდან. საავადმყოფოში იწვა და მას უკვე სხვა ხალხი ერტყა გარს. ქერათმიანი თამარი იქ აღარ იყო. მიტო ეკითხებოდა ყველას, მედიცინის დებს, ექიმებს, დაჭრილ მებრძოლებს, მაგრამ ვერაფერი ვერ გაიგო ქერათმიანი თამარის შესახებ. ის ისევ ფრონტზე იყო.

მაშინ მიტოს საშინლად მოუნდა ფრონტზე დაბრუნება.

მაგრამ მკერდი ბინტებით ჰქონდა ვაკრული, ფეხი თაბაშირში ჩაკირული, ექიმი კი ეუბნებოდა, რომ მას ექვსი თვის შვებულებას მისცემდნენ.

მართლაც, შეძლო თუ არა მიტომ ფეხზე დადგომა და ყავარჯნებით სიარული, მას შვებულება მისცეს და შინისკენ გამოისტუმრეს. ეხვეწა არ მინდა შვებულებაო, არ დაუჯერეს. უბრძანეს და მორჩა. წამოვიდა მიტო სახლში.

ახლა კი უახლოვდებოდა სახლს და სიხარულთან ერთად გული უსამოვნოდ ეკუმშებოდა. მან ბევრი რამ ნახა და განიცადა ამ მოკლე დროის განმავლობაში. მოვლო დიდი რუსეთის უზარმაზარი ტრამალები, გამოიარა ომის ქარცეცხლი და პირისპირ იდგა სიკვდილთან.

უკვე სხვა კაცი იყო მიტო და მას აღარა სურდა შავთვალა თამარის ნახვა. არა თუ არა სურდა, ეშინოდა მასთან შეხვედრისაც. დიდი საქმეა, თუ მიტოს გულისათვის ცრემლები მოადგა თვალებზე. ორი ცრემლი. მიტოს იმისაც კი რცხვენოდა, რომ ამ ცრემლებზე ამდენხანს ფიქრობდა ფრონტზე ყოფნის დროს...

ერთი ჟრიამული ატყდა სოფელში, როდესაც მიტომ თავისი ჭიშკარი შეაღო და შეგებებულ მშობლებს გადაეხვია. ვინ არ მივიდა მის სანახავად და ამბების საკითხად.

მამამ ქვევრებს თავი მოხადა. დედამ ქათმები დაპუტა, ბუხარში აგუზგუზებულ ცეცხლს კეცები დააყარა და შეიქნა საცრის ტკაცა-ტკუცი. სანამ სუფრა გაიშლებოდა, კარი დაიღალა გაღება-დახურვით. მიდიოდა და მოდიოდა ხალხი. ზოგს ჩურჩხელები მოქონდა, ზოგს ნათავედი არაყი, ზოგს დიდ ბოთლებში საგანგებოდ დაყენებული ჩხავერი.

მიტო გაბრუებულივით იჯდა და კარების ყოველ გაღებაზე შემკრთალი იცქირებოდა კარისაკენ.

დედამ შეატყო. წინსაფარზე ხელი შეიწმინდა, შვილს გვერდით მიუჯდა და ყურში ჩასჩურჩულა:

— შვილო, მე კი ვიცი, ვისი ნახვაც გაგეხარდებოდა და, ალბათ, გული დაგწყდება, მაგრამ ნუ ინაღვლებ ბიჭო. თამარს რამდენი ვეხვეწე, ნუ შვები მაგ საქმეს, ჩემი ბიჭი დამიბრუნდება და რა პასუხს მაძლევ-მეთქი, მარა, რა ვუყოთ ახლა... არაო, ჩემი საქმის მე ვიცი, თქვენ არავინ გეკითხებათო. ღმერთმა მშვიდობის გზა მისცეს, შვილო, ქალს იმაზე უკეთესს იშოვი, თუ გინდა...

— გათხოვდა?

— არა, აიჩემა, მაინცდამაინც ფრონტზე უნდა წავიდე მედიცინის დათო და წავიდა კიდეც. ეს კი თქვა, ღვთის წინაშე, რომ თუ მიტო ჩემზე ადრე დაბრუნდეს, უთხარით — უმისოთ სიცოცხლე არ შემიძლიაო...

მიტომ უცბად ყავარჯნები მოიმარჯვა, ადგა და მეორე ოთახში გავიდა. კარები მიხურა და მიმოიხედა. როდესაც დარწმუნდა, რომ სულ მარტო იყო ოთახში, კედლიდან თამარის სურათი მოხსნა, ფრთხილად აკოცა და მოულოდნელად იგრძნო, რომ თვალებზე ორი ცრემლი დაეკიდა.

ᲔᲠᲗᲘ ᲛᲐᲠᲗᲐᲚᲘ ᲬᲘᲜᲨᲘᲡ ᲘᲡᲢᲝᲠᲘᲐᲨᲘ

1941 წლის [illegible] და ამერიკის [illegible] თითქმის ერთსა და იმავე დროს გამოვიდა ჰიულეტ ჯონსონის წიგნი „საბჭოთა ხელისუფლება“. წიგნის ავტორი კარგახანია ცნობილია, როგორც საბჭოთა კავშირის მეგობარი და ავტორი რამდენიმე საინტერესო ნარკვევისა საბჭოთა კავშირზე. მისმა ახალმა წიგნმა უდიდესი ინტერესი გამოიწვია, განსაკუთრებით საბჭოთა ქვეყნებზე ჰიტლერის ვერაგული თავდასხმის შემდეგ. ამ მართალი წიგნის წარმატების შესახებ ცნობებს ვპოულობთ ამერიკული გამომცემლობის „ინტერნეშენელ პაბლიშერსის“ მიერ ამას წინად გამოქვეყნებულ ანგარიშში. 7-8 მილიონამდე კაცმა წაიკითხა ჰიულეტ ჯონსონის ეს წიგნი. საზოგადოების ყველა ფენის წარმომადგენელნი ინტერესით კითხულობენ ამ წიგნს. 1941 წლის პირველ ნახევარში წიგნი გამოცემულ იქნა 300 ათასი ეგზემპლარის რაოდენობით. იგი ორ-სამ თვეში გასაღდა, რაც ამერიკის შეერთებულ შტატების საგამომცემლო პრაქტიკაში გამონაკლისს შეადგენს. ამის შემდეგ წიგნი, ცოტათი შემოკლებული, გამოცემულ იქნა ბროშურის სახით გაზეთის ქაღალდზე. ეს იაფფასიანი გამოცემა იყო და გასაღდა ერთი მილიონ ასი ათასი ეგზემპლარის რაოდენობით. ამას გარდა, წიგნი გამოიცა ესპანურ, იტალიურ, სერბიულ, ხორვატულ და ებრაულ ენებზე. მრავალი ჟურნალი, ალმანახი, გაზეთი თავის ფურცლებზე სხვადასხვა ენაზე ბეჭდავს ამ წიგნს მთლიანად ან ნაწილობრივ.

ჯონსონის წიგნი გამოცემულია კანადაში და ლათინური ამერიკის ქვეყნებში: კუბაში, მექსიკაში, ჩილეში, პორტო-რიკოში და არგენტინაში. ამ წიგნის მრავალი ათასი ეგზემპლარი შეკვეთილ იქნა ისეთი შორს მდებარე ქვეყნების მიერ, როგორიც არის ახალი ზელანდია და სამხრეთი აფრიკა. წიგნის საერთო ტირაჟმა 2 მილიონ ცალს ბევრად გადააჭარბა.

„ინტერნეშენელ პაბლიშერსის“ გამომცემლობის მეთაურის ალექსანდრე ტრახტენბერგის სიტყვით, აღნიშნული წიგნის წაკითხვის შემდეგ მრავალი ადამიანი ხდებოდა მის ნებაყოფლობით გამავრცელებლად. ამ მოძრაობაში მონაწილეობას იღებდნენ პროფესიული ჯგუფები და ორგანიზაციები. მათ შორის იყვნენ ექიმები, იურისტები, მასწავლებლები და სხვ.

წიგნმა „საბჭოთა ხელისუფლებამ“,— ამბობს ტრახტენბერგი,—ხელი შეუწყო გაებათილებინა ბულვარული მჯღაბნელების მრავალი ცრუ და ცილისმწამებლური ნაჯღაბნი. ამ წიგნის ავტორი თავის წიგნში გამოსთქვამს აზრს, რომელიც მან შეიმუშავა რუსეთის უშუალო შესწავლის საფუძველზე, ხოლო რუსეთი მან 1917 წლის რევოლუციამდე და რევოლუციის შემდეგ არა ერთხელ ინახულა. ეჭვს გარეშეა, — დასძენს ტრახტენბერგი, — რომ ამ წიგნმა ძლიერი და ღრმა ზეგავლენა მოახდინა საბჭოთა კავშირისადმი ამერიკელ ხალხთა დამოკიდებულებაზე.

ᲞᲐᲢᲐᲠᲐ ᲥᲐᲚᲘ

ᲡᲝᲤᲘᲐ ᲚᲔᲛᲘᲢᲘᲜᲐ*

ჰოსპიტლის უფროსის კაბინეტში ახალგაზრდა ქალი შეიდა. მაზარა ეცვა, პილოტის ქუდი ეხურა. წყნარი, მაგრამ მკაფიო ხმით უპატაკა უფროსს:

— მესამე რანგის სამხედრო ექიმმა შპაკი. გამოვცხადდი თქვენს განკარგულებაში, — და პაკეტი გადასცა.

მეორე რანგის სამხედრო ექიმმა ანდრეი ივანოვიჩ ზოტოვმა, მაღალმა, მხარბეჭიანმა ვაჟკაცმა, რომლის მკერდსაც წითელი ვარსკვლავის ორდენი ამშვენებდა, როგორღაც უნდობლად შეაჭყლეტ თვალი ახალგაზრდა ქალის პატარა, სიფრიფანა ტანს და პაკეტი ჩამოართვა.

— დაბრძანდით!

ვერა შპაკი დაჯდა, ზოტოვმა პაკეტი გახსნა, ქაღალდები გასინჯა.

— მე ქირურგი მჭირია, თქვენ კი, როგორც ამ თქვენი საბუთებიდან სჩანს, მედიცინის კურსი თერაპიის განხრით გაქვთ გავლილი.

— მართალია, მაგრამ ახლა მე ქირურგი ვარ, — მიუგო ვერამ.

— მერე როდის მოასწარით? მედინსტიტუტი ახლახან გაგითავებიათ, ცოტა დრომ განვლო, სულ რამდენიმე თვემ.

— დრო შედარებითი ცნებაა: ზოგჯერ თვეები წლებს უდრიან, — წყნარად მიუგო ვერამ.

— მოდით ფილოსოფიას თავი გავანებოთ, — მკვახეთ სთქვა ზოტოვმა. — მე უნდა მოგანდოთ მებრძოლის, მეომრის სიცოცხლე. ხშირად ქირურგის დანაზე დამოკიდებული ამ სიცოცხლის გადარჩენა, ბრძოლის უნარის დაბრუნება მეომრისათვის, მაშასადამე, წითელი არმიის ძალაც.

— ყველაფერი ეგ კარგად ვიცი. სწორეთ მაგიტომ გავხდი ქირურგი, — კვლავ წყნარად მიუგო ვერამ.

კაბინეტში იმ დროს ჰოსპიტლის კომისარი იყო, უფროსი პოლიტხელი მინინი. იგი გულდასმით აკვირდებოდა ვერას სახეს, თითქოს მისი შესწავლა უნდაო. მის თვალს არ გამოპარვია მოკუმული პირის ჯიუტი ნაკეცი და ის გულდაჯერებული სიმშვიდე, რომელიც მისი დიდი მბრწყინავი თვალებიდან გამოსჭვიოდა.

— რა გაეწყობა, აგრე იყოს, ვნახავთ მერე, — სთქვა ზოტოვმა. — ხვალ დილიდანვე შეუდექით მუშაობას.

— არის! — მიუგო ვერამ, თავი დაუკრა და კაბინეტიდან გავიდა.

— ეშმაკმა იცის, რა არის! მე ქირურგი მოვითხოვე, მათ კი გოგონა გამომიგზავნეს! — ჩაიბურტყუნა გაჯავრებულმა ზოტოვმა.

— მე მგონია, ამ პატარა ქალს, ანდრეი ივანოვიჩ, მტკიცე ხასიათი უნდა ჰქონდეს, — ჩაილაპარაკა მინინმა.

— მე მაინტერესებს არა მაგის ხასიათი, არამედ ის, მოახერხებს თუ არა ოპერაციას... დააკვირდით თუ არა მის ხელებს? ბავშვის ხელები აქვს. მიბრძანეთ ერთი, რა ძალა უნდა იყოს ასეთ ხელებში? ვფიქრობ, უკან მოგიხდება გაგზავნა...

ვერამ მუშაობა დაიწყო. ჰოსპიტალში ყველაზე ადრე შედიოდა და ყველაზე გვიან გადიოდა, ხოლო ზოგჯერ, როცა ჰოსპიტალში მძიმე ავადმყოფები იწვნენ, სულაც არ მიდიოდა შინ. რთულ ოპერაციებს არ ანდობდნენ, ასეთ ოპერაციებს აკისრებდნენ მეორე ექიმს, პროფესორს. მაგრამ მოხუცი პროფესორი, ზოტოვის დავალებით, ერთხელ დაესწრო ვერას მიერ წარმოებულ პატარა ოპერაციას და შემდეგ ზოტოვს უთხრა:

— ეს გოგონა გამოდგება: ხელში სიმტკიცე აქვს, ხოლო თავში—ცოდნა.

ვერას აუშფოთებელი, ყოველთვის წყნარი ხმა ძალასა და სიმხნევეს მატებდა ავადმყოფებს. მისი თითები, როდესაც ჭრილობას ეხებოდნენ, ცდილობდნენ ტკივილი არ მიეყენებინათ, და ავადმყოფები მადლიერი თვალებით შეჰყურებდნენ ვერას. ყოველი ავადმყოფი გრძნობდა მის ყურადღებასა და მზრუნველობას. მებრძოლებს შეუყვარდათ ვერა.

ჰოსპიტლის უფროსმა იცოდა ყოველივე ეს, რადგან თავათაც იქ ატარებდა დღესა და ღამეს. ვერაზე აღფრთოვანებით ლაპარაკობდნენ კომისარი და მედიცინის დები.

— ანდრეი ივანოვიჩ, მიანდეთ ვერას სერიოზული ოპერაცია. გულს ულრღნის საბრალოს თქვენი უნდობლობა, — უთხრა ერთხელ მინინმა.

— არ შემიძლიან. აბალგაზრდაა, ნაკლები გამოცდილება აქვს... როგორ უნდა მივანდო მებრძოლის სიცოცხლე? არა, არ შეიძლება.

* * *

ფრონტი როსტოვს უახლოვდებოდა. ქალაქის თავზე მტრის თვითმფრინავები გაჩნდნენ. ყველა, ვის მკერდშიაც პატრიოტის გული სძგერდა მშობლიური ქალაქის დასაცავად გავიდა. მკაცრი ღღეები იყო მოსალოდნელი.

დაიწყო ჰოსპიტლის ევაკუაცია.

ზოტოვმა. ვერას უბრძანა, გაჰყოლოდა პირველ სანიტარულ ეშალონს, რომელსაც მძიმედ დაჭრილი მებრძოლნი უნდა წაეყვანა.

ვერას ფერი ეცვალა, მის თვალებში მრისხანება გამოკრთა.

— ამხანაგო უფროსო, გთხოვთ დამტოვოთ აქ. ზურგში უჩემოდაც მრავალი ქირურგია. მე აქ ვარ საჭირო!

— კეთილი, მაგრამ გაიგეთ, რომ ფრონტია აქ. ჩვენი ჰოსპიტალი საველე ჰოსპიტლად უნდა გადავაქციოთ. ვაშძლე, ღონიერი ადამიანები გვჭირიან.

— ღონე შედარებითი ცნებაა: ზოგჯერ ყველაზე ღონიერი ადამიანი ბავშვზე უმწეო ხდება, ხოლო სუსტი და უღონო, პირიქით, გოლიათად გადაიქცევა! — მიუგო ვერამ.

— აი კვლავ გაბით ფილოსოფია!— წამოიძახა გაჯავრებულმა ზოტოვმა.— მე ხომ თქვენთვისავე ვზრუნავ, გაიგეთ, ადამიანო, პატარა ქალო!

— ამხანაგო უფროსო! თუ მე ორმოცი სანტიმეტრით დაბალი ვარ თქვენზე, გამოდის თქვენებურად, რომ მე ნაკლებად უნდა მიყვარდეს სამშობლო!—მრისხანედ მიუგო ვერამ.

ზოტოვმა შეხედა მის გაბარბაღებულ თვალებს და ხელი ჩაიქნია.

ვერა დარჩა.

უკვე გაისტუმრეს მძიმე ავადმყოფები. მათ მოხუცი პროფესორი გაყოლეს. გმირულმა ბრძოლამ ქალაქისათვის ახალი დაჭრილებით გააესო ჰოსპიტალი.

ვერა თითქმის არა სტოვებდა ჰოსპიტალს. დილიდან საღამომდე ხედავდნენ მას ხან საოპერაციოში, ხან დაჭრილთა შესახვევ ოთახში. ზოტოვი უყურებდა ამ დაუცხრომელ ადამიანს და ფიქრობდა: „საიდანა აქვს ესოდენი ძალა ამ პატარა, სუსტ და ნაზ არსებასო“.

ჰოსპიტლის უფროსის კაბინეტში მედპერსონალი შეიკრიბა. ზოტოვი უკანასკნელ განკარგულებას აძლევდა ჰოსპიტლის სრული ევაკუაციის შესახებ. ვერა შეჰყურებდა მის დაღლილ, ფერწასულ სახეს, უძილობისაგან ჩაცვივნულ თვალებს და ფიქრობდა იმაზე, თუ რამდენად დაუფასებელი, რამდენად საჭირო კაცია ეს ავადმყოფი, ეს ბრაზიანი ადამიანი.

უეცრად ფანჯრიდან საშინელი გრუხუნი და ლაწა-ლუწი მოისმა. შეზანზარდა კედლები, შეტოკდა ჭერი...

ვერამ მწარე ტკივილი იგრძნო მარჯვენა ფეხში. იმავე წუთს დაინახა, როგორ დაეცა ზოტოვი.

— ბომბა! — დაიძახა ვიღაცამ დამფრთხალი ხმით.

— სიწყნარე! ნუ დაფრთხებით! პანიკას ნუ მიეცემით! — გაისმა მინინის მტკიცე ხმა.

ფეხ-ათრეული ვერა ზოტოვს მივარდა. ზოტოვი უგრძნობლად ეგდო. ვერამ მაჯა გაუსინჯა — ოდნავ უცემდა. სწრაფად გაუხსნა ტანისამოსი და მკერდს დახედა: მარცხენა ძუძუსთან, გულის ზემოთ, ჭრილობა დაინახა. საჭირო იყო დახმარება დაუყოვნებლივ, წინააღმდეგ შემთხვევაში სიკვდილი არ ასცდებოდა.

— გაიყვანეთ საოპერაციოში! — დაიძახა ვერამ. — სწრაფად.

ფეხი ძალზე აწუხებდა. მიუხედავად ამისა, ხმა-კრინტი არ დაუძრავს და არავისთვის არ გაუმხელია, რომ დაჭრილია. სისხლის შესაჩერებლად ჭრილობა ზეზეურად შეიხვია და საოპერაციო ოთახისკენ გაეშურა.

ოპერაციამ ერთ საათს გასტანა. ვერას ფეხი დაუსივდა, ტკივილმა უმატა. დიდიხანია სისხლით გაიჟღენთა ფეხსაცმელი. იატაკზე უკვე სისხლის პატარა გუბე დამდგარიყო.

ჰაერში გამაყრუებელი ხმაური იდგა — გუგუნებდნენ მოტორები, გრიალებდნენ -საზენიტო ზარბაზნები, ზანზარებდა ყველაფერი აფეთქებისაგან— მტერი ქალაქს დასტრიალებდა. ვერა კი, გარეგნულად დამშვიდებული, ანთებული თვალებით ფერდაკარგულ სახეზე, იბრძოდა ამხანაგის სიცოცხლისთვის, ადამიანის სიცოცხლისთვის.

აი უკანასკნელი ნაწიბურიც: ოპერაცია დამთავრდა.

— საბედნიეროდ, გულის აბგა უვნებელია!

სთქვა ეს ვერამ და შეტორტმანდა. ხელი სტაცეს. და ყველამ სისხლის გუბე დაინახა იატაკზე, ვერას ფეხებთან.

* * *

განვლო თვემ.

ჰოსპიტალში, თეთრ, ლამაზ პალატაში, ღია ფანჯარასთან, რაფაზე დაყრდნობილი იდგა ზოტოვი. ჯერ კიდევ სისუსტეს გრძნობდა, ფერწასული იყო, მაგრამ თვალებში უკვე ენთო სიცოცხლის ცეცხლი. ფანჯრის მახლობლად სკამზე მინინი იჯდა.

სამხრეთის მზეს თავის სხივებში გაეხვია ზოტოვის სახე და მთელი პალატა. ზოტოვი ფანჯარაში იყურებოდა. თვალი შეავლო ცას, მერე ლურჯად შებურულ მთებს გახედა და ნარბად დაეწაფა ჰაერს, მზეს, სინათლეს.

— რა კარგია სიცოცხლე! კვლავ დამიბრუნდა იგი! — წარმოსთქვა მან თითქოს თავისთვის.

— იცი კი, ანდრეი ივანოვიჩ, ვინ დაგიბრუნა ეგ სიცოცხლე?

და მინინმა უამბო ყველაფერი, რაც როსტოვში მოხდა — იმ უკანასკნელი დღის ამბავიც.

— აი როგორები არიან ჩვენი ქალები! ვერას მიმართ, ანდრეი ივანოვიჩ, შენ ერთი ფაქტორი არ მიგიღია მხედველობაში: დიადი იდეა, უზომო სიყვარული — ეს არის დაუშრეტელი ძალის წყარო. სხვათა შორის, ვერაც დღეს პირველად ადგა ლოგინიდან... აგერ ისიც!

პალატაში კოჭლობით ყავარჯენზე დაბჯენილი, მედიცინის დის დახმარებით, ვერა შევიდა. თითქოს უფრო დაპატარავებულიყო და დაწვრილებულიყო. სამაგიეროდ თვალები უფრო გასდიდებოდა.

ზოტოვი, აღელვებული, მის შესაგებებლად გაეშურა.

— ვერა, ამხანაგმა მინინმა გადმომცა ყველაფერი... ჩემო ვერა, ჩემო პატარა ქალო—დიდი მამაცი გულის პატრონო! გმადლობ სიცოცხლის შენარჩუნებისთვის! — და თავისი დიდი ხელით ტუჩებთან მიიტანა ვერას პაწაწა ხელი და მაგრა აკოცა.

ვერა, დარცხვენილი ღიმილით ტუჩებზე, სდუმდა.

*) უკრაინელი მწერალი, რომელიც ამყადამ თბილისში იმყოფება.

ᲡᲐᲠᲔᲓᲐᲥᲪᲘᲝ ᲙᲝᲚᲔᲒᲘᲐ:
**ᲘᲠᲐᲙᲚᲘ ᲐᲑᲐᲨᲘᲫᲔ, ᲨᲐᲚᲕᲐ ᲓᲐ